

No. 36.

Pirmdeend 2. (14.) September

1868.

Mahditajs.

Cetššemmes sinnas. No Mihgas: general-gubernators pahreisojis. No Warschawas: te buhs manehweris. No Tomskas: pahreleelšina Bladimira apšweizinaschana re.

Aršemmes sinnas. No Wahžsemmes: Wahžbeedribas pretineta pušles. No Šaweizu semmes: Englandes kaptarera. No Koribšes: Franzušt meera apšezina. No Turku waštes: Turku ruzibās esnais. No Peršijas: Turkenes trohnu-mantineks nomiris. No Amerikas: daschadas sinnas.

Žittas jaunās sinnas. No Smiltenes draudses: pahre bārgu wehtru un kruštu. No Veilates: pahre beheigeem notikumeem. No Pehinomas: neustizžiba useeta. No Pinnu semmes: pahre lohpu-febrgu. No Krimmas: Iščehli tur us dšhwi nometušchies. No Italias: pahre wehtru. No Englandes: pahre dšesu-žekka nelaimi. No Amerikas: pahre mešhu begšamu. Žaunatāhs sinnas.

Suns par bārtinu apgabnektu. Ka Amerika kōpmanni jawaš prezēs usleiz. Grahmātu-sinnas. Albidēs. Undeles-sinnas.

Peelittumā. Labbas un taunas deenas. Pahre flapju semmi un tā to warr faufu taišht. Laure un Swilpis. Išt stāhiti. Blehōiba.

Cetššemmes sinnas.

No Mihgas. Augstizeenigs general-gubernators, general-adjutants Albedinkti, kas bij isreisojis Widsemmes pilssehtas pahraudšht, libds ar faweeem pawaddoneem 25tā August atkal pahreisoja mahja.

No Warschawas. Te wifs teef fataištis us to leelo manehweri, ko Moskowera laukā noturrehs un tur pats Keisera klāht buhschoht. Us scho rihfoschanohs sanahšchoht ar dauds šwešči, ihpāšči Pruhšchu un Wahžsemmes offizeeri, preešch kurreem us Keisera rehšina teefht kōhrteki fagahdati. Salka arri, ka Keisera neween Warschawu, bet arri žittas Pōhtu semmes pilssehtas apmellešchoht un arri Wolinija pee Luzkas ar teem tur buhdameem karra-wihreem rihfoschanohs noturrešchoht.

No Tomskas. Leelšests Bladimir Aleksandrowištš schinnit waaffarā pa walsti aplahret reisodams, kahdas deenas arri Tomskā uslawejahs. 12tā Jult

pilssehtas draudse Leelšestam par gohdu istaišija balli rāhtuštcha jaunajā šahle. Kad Leelšests tur aishnāžja, tad laudis, kas ihsti ilgodamees winnu gaidištchi, tam pretti gawilleja ar neapraštamu preeku. Bet pats šehis preeka-brihdis tilka maitahšs ar nepatikhkamu sinnu, žaur ko laudis warrenti istrubhahs un šastaitahs, ka leelaka kibbele warreja notikt, ja ta leeta driht nebuhstu isškaidrojusehs. Žauschu gawilleschānu dširdedams, Leelšests nahja ahra us ballona, laudis apšweizinaht, tur tad bezgalliga „urrah“ ilgegšchana notikka; bet tilko Leelšests bij no ballona atpalkat eegahjis šahle, tad tuhlin tas gawilleschānas trohšnis pahrewehrtahs par dušmu trohšni un hrehšchānu. Nis ta trohšna til warreja šadstredht tohs wahrdus: „Pistole! Slepšawa!“ un laudis krittā wiršū weenam žilwekam, ko til ar leelu puhliānu un mohkahm polizeja warreja no winnu rohkahm israut. Laudis bij warren noskaitušešs ais tahm hreesmahm, ko tee dohmaja, kas winnu dahrgo weefi draudoht un tas wifs israhdija to leelu mihleštibu, ar ko laudis šawu keiseristu weefi mihleja. Bet šchahs dušmu bailes driht pahrgahja un tas notikkums bij šchahds: Kahds fugga-kapteina paligs F. bij šawās darrishānās us Tomsku atreisojis un tad šehē tam leels pulks naudas airaddahs šanemams, tad wintš few par drohšchibu arween few klāht nešfaja peelahdetu rewolweri, ko no Nischni us Bernu ar dampšawu braudams no kahda reisneeka bij pirzis. Turpat tam bij kahds pašštams, Bladimiras birgeris S., kam dauds wis newarreja us-tizzeht un kas jau daschās kibbeles un subdšibās bi-jis; tas arr to šklaidri šinnaja, ka tam F. arween pistole effoht libds. Šehis pats 12tas Jult wallarā

winnu libbs aizinaja to uggunofchanu flattitees. Tur nu tai brihdi, lad Leelfirstam us ballona isnahloht laudis gawilleja, tas S. fawu beedri F. grabba zeel' un laudihm usfauza, ka winsch weenu slepfawu notwehris. Turflaht winsch israhwa to pistoli, to F. appalsch swahrteem pee silfnas palahrtu few libbs neffaja un nefaunigã wihsë prassija, lai winnam mal-fajoht, ka slepfawa nobohmu effoht isnihzinajis. Warr nu dohmaht, kahdas dusmas laudis pahrnehma, kad tee dsirdeja, kahdas breefmas fataisitas preefsch winnu augsta weefa. Polizeja ar mohlahm to nab-bagu F. isglahba no kauschu rohlahm un abbus ar S. aiswedda zeet. Isklansioht F. nemas neleedsahs, ka ta winna pistole un ar leezineefam peerahdija, kadest to few flacht turroht. Drihs israhbijahs, ka F. pawissam newainigs un ka S. stunstigi wiltigã wihsë gribbejis palikt par dschwibas glahbeju un ta few leelu algu un gohdu izpelniht. Bet, kas zittam beedri roht, pats ecriht. Schi leeta teekoht smalki ismek-leta un tam blehdigam S., kas laudim preefus famaitajis, warr dikti flitti isdohthees.

Abresemmes sinas.

No Wahzsemmes. Is Minchenes raksta, ka Wahzsemmes Deenwidneeku gudrineeki jo deenas stiprati turrotees pretti wiffas Wahzsemmes sabee-droschanai. Schee tahdi eenaidneeki Pruhfscheem, kas to ween gaida, ka Pruhfscheem ar Franziju kahda libbeleschanahs iszeltohs, un ka schee fawã semmë (Badeeschu walstë) dabbutu tahdus ministerus, kas nebehdadami par to flahdi, kas wiffai Wahzsemmei warr notikt, to fargafchanas un palihdsibas beedribu ar Pruhfscheem laustu un ka tad Pruhfschi paliktu weeni paschi. Winni dsennahs isnihzinahst wiffus tohs padohmus, kas us to dohti, Wahzsemmi stiprinaht un us fawu aisstahweschanu spehzinahst, un jo wairal tee us to strahda, ka lai Chstreikefschi ar Pruhfscheem nezekt beedribu. Winneem par to nekahda behda, kad arri pee scha darba Wahzsemme laudetu to semmi, kas tai irr ais Mein-uppes. Winni ispaude wiffadus mellus, ar to til Pruhfschus warr par neustizzameem un flikteem laudihm notaisiht, — lai til Wahzsemme no Pruhfscheem atraujahs un lai ar Franziju beedrojahs; tapat lai Chstreiki no Deewa puffes ar teem nebeedrojotees, jo Pruhfschi til tadeht winnu draudsibu mellejoht, ka Franzuschi ar farru teem jau us kalla stahwoht. Ta tee leelee draugi un gudrineeki gribb Wahzsemmi ar Pruhfscheem farihdiht un ar Franziju fadraudseht, — paschi few par pohstu. Latkam Napoleons winnus derrefjis.

No Schweizu semmes. Englandes tehni-neene të Schweizã usturrahs un staiga pa sche-jenes dabbas jaukumeem, Luzernes aprinki. Trihs behrni winnai libbs. Schejenes laudis brihnaht pahrt til augstu dahmu, ka winna effoht til pasemmiga un labpraht runnajotees ar semneeku feewahm. Reif

winna rattõs eefahpdama teiluse us to feewu, kas winnu pawaddijuse: „Nu juhs warrat eet!“ Bet ta feewa atbildejuse: „Ne, eijat Duhs paschi, es jau esmu mahjã.“ Kabdu stafka kalpu, to usgahjuse lohpus lohppoht, winna isjautajuse pahr wiffu, ka Schweizi lohpus lohppoht un të israhdijees, ka winnai paschai arr lohpu-lohpschana ne-effoht wis swe-scha un ka winna nefaunejahs wis to israhdiht, — lai gan dandf muhsu meitas par to kaunahs un labpraht dsennahs pehz pilssehtas dsihwes, lai no lohpu-lohpschanas tiktu wakkã, — itt ta tas am-mats zilwefam buhtu par kaunu, ar to pat wezzõs laikõs tehniini darbojuschees. Englandes tehniineenes laulats draugs prinzis Alberts labpraht darbojees ar semmes- un lohpu-lohpschannu.

No Parihses. Lai gan Franzijã schur tur nemeers ruhgst, lai gan Franzuschi labpraht peedurr fawu deggonu un naggus gan pee Wahzsemmes, gan pee Italias, Spanijas un pee Turku semmes, raufsidama, woi tur kahdu trohskni newarretu zelt — few par labbu un par peknu, — tomehr Franzijas walbineeki no meera ween runna un labpraht dseed meera-dseefmu. Nupat us kahdahm leelmannu weefsbahm walstsmantu ministeris wihnu dserdams, faz-zijis: „Dserfim meera weffelibas. Teem stiprafeem peellahjahs meerigeem buht un meera dohmas kohpt. Franzija irr stipra ar wihreem, eerohtscheem, naudu un ar tehnu-semmes mihlestibu. Wiffi to apleezina, ka Franzija us karra brangi fataisijusehs; bet es falku, ka ta preefsch derrigeem meera darbeem tapat brangi irr brunnojusehs. Meers pastahwehs ilgi, jo Giropai to wajaga, keisers to wehlahs un Franzija irr deesgan spehzigã, meeru aisfargahst un naw jabihstahs, ka zitti dohmatu: Franzija tadeht to dar-roht, ka patte ne-eespehjoht farru west. So, — ta keisers effoht fazzijis, — neweenam gan ne-effoht tahds eemeflis, woi darrischana, kas ar meeru nefaderrahs un neweenam arr ne-effoht eemeflis, ka deht meeru trauzeht.

No Turku walstes. Lai gan Turku sultans pats ar fawu mutti fazzijis, ka wiffadu tizzibu zil-weli winna walstë effoht weenã wehrtë un ka wiffi warroht paschõs augstakõs walsts ammatõs stahtees, — tomehr wehl tas wifs negribb un negribb dsit-kakas faknes kert. Noteek arween, kas wiffu to israhda ohtradi, — jau pee winnu paschu tuwaleem tizzibas beedreem. Effoht tur Konstantinopelë dsib-wojuschi daschus gaddus Perseefchi, no kahdas ih-paschas Muamedaneefchu seltes; winni gluschi meerigi fawus darbus strahdajuschi un neweenu neais-tikluschi. Bet nu us reis tee tikluschi eemesti zee-tumã, un kad winnu tizzibas buhschana ismekleta, tad tee aisdsihti us zittu walsts mallu. Misbildi-najoht ar to, ka Perseefchu wehstneeki ta effoht paghejuschi, — kas tomehr nemas ne-effoht teefa. — Silktaki klahjees protestantu draudsehm Anatolijã, fur kattoliski Armeneefchi gubernatoru teem usrihdijuschi,

ka tas wihrus lizzis pee zeetumneefu darbeem un faldateem pafahwis winnu seewas isnerroht. Ar misfionara palihgu tabs draudfes taggad fawas subdshbas neffischohht zittu semmju wehstneefu preeffschâ un t. pr. — Sultanam arri tas reebjohht, ka Bulgareesch, Greeku tizzibas apleezinataji buhdami, stahwoht sem Greeku basnizas teefu un garrigu waldineefu usraudschanas. Lai nu us preeffschu tà wairs nebuhtu, tad winsch apnehees Bulgareescheem eetaifht fawu paschu basnizas waldischanu, kurras patriarks dsihwofchoht Konstantinopelè un tad teem buhfoht fawa ihpafcha Bulgareeschu basniza, lam nehada dalka ar Greekeem un t. pr.

No Persijas raksta, ka tur paschâ galwas pilsfehthâ Teheranâ lohlera-schrga ditti plohsotees un ar to effoht nomirris winnu krohna-mantineeks, Schala dehls Muzaffer-Eddin. Nahwe nemekle ne augstu gohda-kahrtu neds leelu warru un spehtu, bet gahsch semmè, lam laiks klast.

No Amerikas. No Meksikas nefahdas ihsti lahga sinnaas nedsird. Râ jau sinnam, tai laikâ, kad eenaidneeki bij winnu semmè, tad wiffi bij weenâ prahtâ us to, eenaidneeku aisdshht; bet tilko eenaidneeki bij prohjam, tad atkal winnu paschu starpâ eefahjabs wezzais fihwis. Teiz, ka taggad daschâs weetâs dumpis gan effoht apluffinachts, bet wezzee eedshwotaji, Indianeeschi leelâ pulkâ teem effoht usbruffuschu un tee reis waldischanas karra-spehtu uswarreuschu. Kur tahdi neganti, wezzi un fihwi eenaidneeki uswarr, tur lahgâ ne-eet un warr dohmaht, kâ tè gahja. Indianeeschi wiffieem faweem uswarretem prettineefuem nokauteem woi dsihweem, nodihra galwas ahdu ar wiffieem matteem un jo wairaf tahdas ahdas lahds warr usrahdiht, jo leelaks gohds tam irr preeffsch zitteem. Bil tè nu schoreff arr nebuhs tà dihrasuschu! — Ar faweem labbakeem draungeem, Seemet-Amerikaneescheem arr Meksikaneeschu stipri fanthduschees un eenaidsh eijohht jo deenas wairumâ. Tee rels 4 Seemet-Amerikaneeschus, kas us eelu trohshni taifhuschi, eebahsuschu flittâ zeetumâ un tè teem pahri darrijuschu. Tapat tee effoht naidigi us Englandeeschu, teikdami, ka Englandeeschu effoht palihdsejuschu Indianeescheem. Tâ tad Suarezam deesgan behdu ar tahdeem dumpigeem pawalstneefuem un jau fahht daudshnaht, ka winsch to nemeerigako walsts dalku gribboht atdohht Seemet-Amerikaneeschuem un pahr to jau teefoht farunnaschanas turretees. Sinnams, ka tà laikam buhtu labbaki, jo seemekneefuem deesgan spehka, tahdus prettineefus sawaldihht.

Seemet-Amerikâ paschâ taggad arri sribhde un plehshanas netruhst. Jau preeffschejâ Mri. peeminnejam, ka gubernatori zittâs deenwidd'neeku walstès sawus laudis wairs newarroht sawaldihht un ka tee luhds, lai presidente winnam subtoht karra-spehtu palihgâ, jo gohbigis zilweks wairs nedrihstohht us celas pawahditees. Kas tè wainigs? Waldischana

patte, — presidents Dschonsons, kas sohdamus deenwiddneefus pahr dauds aistahweja un tee nu til tahht atkal pee elpas tilkuschu, ka juhtabs paschi itt drohschi us sawahm lahjahm stahwofchi. Bil dauds, kas ihstu sohdu bij pelnijuschu, no sohda palikka fwabbadi. Sinnam, ka ir muhsu lassitaji buhs gaidijuschu sinnaas, kas notiffchoht ar wehrgu-walstneefu zitt'reisejo presidenti Dschefferson Dahwis. Pahr to lihds schim wiffas sinnaas zeeta kluffu; bet tà tad ihsteni ar winnu taggad stahw? To, miht lassitaji, tuhlin saprattiseet, kad jums tè falkam, ka tas zittureisejs wehrgu-walstneefu presidente Dschefferson Dahwids, zaur kurra pahrgalwibu til dauds tuhstoschi zilweki tilka aplauti un ir pats teizams sabedrotu walstu presidente, wehrgu atfwabbinatajs Lincolns sawu agraku nahwi dabbuta, tas Dahwis taggad pahr Atlantijas juhru us Englandi pahrnahzis fehst. Taggad Manchester pilsfehthâ winnam par gohdu leelas weefibas istaifa. — Kalabb Englandeeschu tà darra? Nu, tas lehti prohtams. Englandeeschu jau toreis Amerikas brahtu karrâ bij leeli draugi wehrgu-walstneefuem, jo tee wianeem dewa pelnu, wiffadas sawas wajadshbas no teem pirdami, lai gan seemekneeki pahr to puffojabs un draudeja. Englandei tas arri buhtu tohti patizzis, kad wehrgu-walstneeki buhtu winneuschu un par sawu ihpafchu walsti palikuschu, — lai winnu spehks buhtu dalshhts un schee, Englandeeschu, arween paliktu tee weenige juhbas waldineeki. Sabedrotu walstu pawalstneeki taggad jo deenas jo wairaf sribhabs un darbojabs ar jauna presidenta wehleschanu un katra ismelle tohs kandidatus no sawa draugu pulka un tà tas eet deenu no deenas. Ihstais iswehleschanas laiks, kâ jau sinnam, buhs nahkoschâ Mierz mehneki.

Presidentu Dschonsonu preeffsch kahdahm deenahm no skrohderu-beedribas fuhthiti 50 skrohderi apmekleuschu, to winsch walsts baltajâ jahle fanehmis; winni bij nahluschi sawu zittkahrteju, taggad til augsti zeltu ammata beedri apfweizinaht. Dschonsons teem kungeem pateizabs par to winnam parahditu gohdu un apleezinaja, ka tabs winnam sawâ muhschâ hijuschas tabs laimigatabs stundas, to winsch sawâ skrohdera darba-istabâ pawaddijis. Lai gan winsch taggad effoht augsti zelts, tomehr winsch ar to neleppojotees un par sawu agraku ammatu nekannotees, jo neweenam ne-effoht par sawu ammatu jafaanabs. Ammata darbam wajagoht pee leelakabs gohda-kahrtas peederreht un ja wiffi ammatneeki turretohs rittigâ zekkâ, tad arri tas laiks wairs nebuhtu tahht, kad tahda darba-kauschu gohda-kahrtas izzeltos.

Zittas jaunus sinnaas.

No Smiltenes draudfes, Widsemme. 25tâ Juni peemelleja tas Kungs us weenu breefmigu un wairs ilgi schai widdu nepeedshwotu wihst schabs walsts Puhjes un Silleneela-mahjas zaur

kruffu. Tas bija ap pulksten 2 pehz pufšdeenas, kad azzim redsoht sabla turpat zeltees un fataisitees filla mella debbes, furra tad no breesmigas wehtras pawaddita eeffch stundas laika arri sawus breesmigus darbus pastrahdaja. Es fattu: breesmigus darbus! — jo wahrdu truhft to plohsidamohs un wiffu aprihdamu wehtru, kruffu un leetu aprakstih. Man irr jafatta tapat, ka weens prahtigs wihrs pehz pagahjuscha breesmu-brihscha fazzija: „Gesahfumä es teescham wairs zittu nelo nedohmaju, ka kad nupat pastara-deena klahrt; bet pehdigi es taf apkehrohs, ka ta nahs ar ugguni un newis ar kruffu un uhdeni.“ Lohgi tiffa smalkäs druffäs fadaufiti; junti nozelti un probm sweesti; kohli leelos pulkäs wai ka flangati puschu lausti jeb ar faknehm istreetti, un reem, kas wehl tabjäs palikka, lappas, sarri — ja ir patte mijsa notappatas. Zaur to taggad schiani apgabbalä pa dascheem mescha-zeffeem nemas nau eeffehjams neds braukt neds eet. Dahrji, tihrumi un ptawas, kas preeffch mas azzu-mirkteem pilnä gresnumä un seedumä leppojahs, labbus augtus sohli-dami, taggad bija usartam tihrumam lihdsigi darriti. Kruffa bija til breesmigi leela un beesja, ka wehl trefchä deenä pehz tam wiina papilnam bija atrohnama un flattama. Teescham duffas schechlu-schau-schallas fagrahba iffatra firdi un prahtu, pehz pagahjuscha breesmu-brihscha, scho tuffnescha isstattu eerangoh; bet jo wairal to firdis fahpeja un azzis ar affarahm pildijahs, kas redseja sawus suhrus gruhthus sweedrus pihschkäs gukkam. Scho abbu mahju flahde tiffa no muishas- un walts-waldischanas pahre par 2000 rubkeem wehrteta, un wiinan wehrtibas leelums irr kohpä tiffai lihds 30 dahldreem. — Smiltenes draudse, kas tu leela fajuzees, parahdees tad nu arri leela sawös mihlestibas darhös! — Zuh, kas Zuh ar to jauku wahrdu „brahtl“ puschkojatees, Zums irr ihpach' taggad reise rahdih, ka ne ween mutte — bet arri firdi un darbös brachlibu neffat! — Draugi, raddi, nahburgi! Te nu irr reise rahdih, ka ne-effat tee tiffai pee pilnas btobdas ween, jeb wai arri tiffai tad, kad warreet dohmahz zaur to fewim laut jeb kahbus labbumus smeltees! — „Swehtigs irr tas, kas to nabbagu apgahda, to tas Kungs isglahhs nilnä laika.“ Darrail tad nu arri wiffi pehz scheem wahrdeem, tad arri Zums schahs abbas falwas un dahrgas apsohlischanas par labbu nahs, prohti: Zuh buhfeet swehtigi — un tas Kungs Zuh isglahhs nilnä laika.

L. G.

No Tritates pufes, 16tä Juli. Behdigi flattamees us nahkamu ptaujamu-laiku. Zaur fawu un karstu waffaru, sahle ptawas bij itt knappa. Rudsus jau gan sahkam ptant; bet — zil tad wiinan buhs?! — Waffarajs irr gauichi ihks un weetahm pawiffam isdedis. 12tä Juli brangs pehrtona leetisch nolija, kas tad nu taf daubf mas muhsu lauzinus atspirdsinaja. Tatschu stipri zerream un tiz-

zam, ka tas Deews, kas 1. Mohl. gr. 8. nod. 22. per. schohs wahrdu runna: „Kamehr deenas wirs semmes auhs, nemittefees fehshana un ptauschana“ un t. pr., — sinahs arri muhs if katru apgahdabt un usurreht, kad frusts un behdas muhs speedih. — Nakti no 15ta us 16to Juli f. g., Teepeles Libbert lohp'muisehä nodegga rijas. Ugguns iszechlees no ta, ka kahds tur pat dshwodams — ellesprauls — rentineefam atreedams, tihscham rijas aisedsinajis. Pats walga-putnis no minnetas deenas walfara bij pajuddis. Septitä deenä pehz tam, wiinan usgahja meschä, tur, — Deewam schehl, — arr bij pahrees. — Skahde nabbaga rentineefam irr 5 lihds 600 rubt f. leela; jo lihds ar riju uggunei par laupijumu palikkuschas daubf pee mahjabuhshanas waijabsigas un lohti derrigas leetas, ka: lianu-mihstamee maschini, labbtibas kulkamais rullis, wahgi, kammanas, labbtibas tihrijamais maschins un t. pr. — Deems lai wiinan palihds schahs behdas ar pazeetigu prahtu nest un lai mohdina pats firdis, kas tuhwalu mihlestiwä degg, ka tabs schim flumbinatam palihdsedamas rohlas prettim fneegtu! — Beidsoht arri peeminnu scho jau azzal gaddtju schohs behdigu notikkumu, — prohti, Tritates Zau-Struhkas mahjä, kahds wezs wihrs, no gandrihs 70 gaddeem, 4tä Juli m. d., zaur pahahschanohs pats fewim palizzis par fleplawu. Kas scho firmgalwi pee to speedis, to ismellejoht newarreja atrakt. Lai Deews dohd, ka jel nebuhtu zaur to, ka behrni wai behrnu-behrni wezzischam pahri buhtu darrijufchi. — Bet mehs, kam wezzakt atleef, littim webrä zettorta haufta peekohdinashanu un neaismiffim arri to, ko wezzais, gudrais Sibrals sawä gr. 3. nod. 12. un 16. per. mahja: „Mihlais behrens! Glabba tawu tehnu, kad tas wezs tohp“ un t. pr. — Ko fazzijim beidsoht par scho firmgalwi, ka til to: „Kungs, schehlo Tu pats scho krittuschu nabbdstau, apmeerini tohs apbehdinatus pakkat palizzejus un pafargi muhs wiffus zaur sawa Barra spehtu no ahtras, faunas nahwes!“ Fr. Mbrg.

No Behrnawas. Semmaks kahrtu laudis mehds fazzih, ka masee sagti teekohrt kahrti un leeleewalkä laisti, jeb ohtradi falkoh; kad semmas kahrtas zilwels ko launu nodarrjis, tad to wiffur isdaudfinoht un wainigo bahrgi sohdoht; bet kad kahds augstakas kahrtas zilwels ko noseedsees, kad to flehpjoht zil warroht un wainigo isfargoh tä, ka tas no sohda brihws palekoh. Ka schahdas runnas naw wis teefa, to Mahjas weefis pa daschahm reishahm jau peerahdjis, isteikdams, tur leelmanai par saweem noseegumeem arri sawu sohdu panahkufchi. Te pat alkah kahds notikkums no Behrnawas. Stä Juli kahds lungs no Widsemmes gubernijas waldischanas tur atnahja, kas nekahdu sinu nebij demis, ka nahkfoht un nehmahs Behrnawas kreises renteju pahrluhfoht. Te nu arr usgahja, ka no trohna naudas truhka 15,486 rubli 84¼ fapeikas.

Tadeht kreises rentmeisteru un winna dehtu, fas pa lasses sribweri, eelikka zeet' un winnu mantas ap-
khlaja, lai frohna flahdi warretu glahbt.

No Wirtu semmes raksta, ka ta lohpu-sehrga tur daschds aprinkds til warreni plohtjusehs, ka pa-
stes stasjonem sirgi peetrubjusehi un reisneeki wates newarrejuschi us preefschu till. Taggad sehrga jau mittejusehs un nu arri pastehm sirgu effoht attal deesgan.

No Krimmas. Juli mehneschd eefahkumd da-
schas Tscheklu familijas (no Ghsirektu walstes) ar wissu fawu mantu Krimma pahnahza us dshwi. Tee fawu tehnu semmi astahjuschi bes tahdas noscheloschanas un nahluschi us Kreewusemmi darbu moelleht. Sinnams, ka teem te darbu dena un wihri tapat ka seewas israhbijahs itt labbi strahdneeki, kas turflabt nefahroja wis pehz gahrdeem kummoosem, bet ehda fo teem preefschd likka. Ne to semmi Krimma tee leekahs meera buht un tee ihsten brihnahs pahro, ka ta te irr tahda melna. Rahdahs, ka nebh-
schohht wis grubt, teem lautineem te deenwidus Kreewusemme us paleekamu dshwi eetaisitees.

No Italias. Dda Juli Toskanas walste pa kahdahn 50 werstehm plohtjees breefmigs weesu-
lis, kas leelahm mahjahm juntu norahwis, masas pawissam nopohstijis; wihna-falni, oliwu-dahrsi un skaitu kastanu meschi gluschi pasjudduschi un simts gaddus wezzus obfolus ka neekus falausija. Slahde effoht warren leela.

No Englandes. Englandeefchi to winn'laik' dselsu-zekka notikluschi nelaimi til tabt ismettejuschi, ka diwus rindas waddonus par wainigeem atradduschi un tohs noteeajuschi. Turflabt arr' falka, ka tomehr nefahdu ihstu taisnibu newarrejuschi isdab-
buht pahro wissu to, fo tahda buhschana sinnahht wai-
jadsetu. Leela waina arr te effoht ta, ka par ahtri reisneeku rindas laischoht weenu palkat ohtras us us tahm paschahm fleedehm, fur, ja pirmejat kas klimejahs, ohtra tai usfreen wirsu un ta tad ne-
latme gattawa. Gluschi ahsfargahht to arr newar-
schohht, tadeht, ka braukschana leela un dselsu-zekku par mas; til tad to warreschoht gluschi nowehrst, kad wairak dselsu-zekka buhschoht fleedes.

No Amerikas. Meschu degschana schinni was-
fara neween pee mums leelu pohstu darrijuse, bet arri zittas semmes un zittas pafauls dallas tapat. Da raksta no Kanadas, ka tur Toronto aprinki pee seemeka krahta meschi warrenas leefmas deggoht un preefschu lohki wairak millionus dollaru wehrtiba tur fadegguschi. Ugguns twaiks effoht til bees, ka tahda aprinki no 4 libds 700 Englischi juhdschm faule bijuse aptumsehota. Wis ta karstuma dampfugeem dikti grubti nahzees pa uppi brauklahht.

Jannakahs sinnas.

No Pehterburgas, 28. Aug. (teleg.) Augstais Kungs un Keisers 15ta September eereisofchoht Warschawa. Taf pascha laika tur atreisofchoht Keisera namma ministeris,

abrigu-, eekschigu-buhschannu-, fshlu- un karra-ministeri, ka arri schandaru augstakais waldineeks.

No Brisseles. 22. Aug. Krohna-printfscha flimmiba paleek bahgata un rahdahs, ka nebuhs uswarrejama.

No Minchenes, 23. Aug. (teleg.) Augsta Kreewu Keisereene ar Keelsirteni Mariu reisohs us Romo, wihna-
keffaru uhdeni masgatees; bet papreefsch kahdas deenas fshd paliks.

No Parishes, 28. Aug. (teleg.). Rihda Keisers Na-
poleons ar Englandes kehnaeenei buhschoht farunnatees.

No Londres. Te sinna no Korf pilsehtas, Jhru-
semme nahkse tahda, ka laudis ar warru ahsleedsoht kar-
tuppetus ar fuggeem ahsweht zittur; reis wissus tohs kar-
tuppetus tee no fugga eefweeduschi juhra. — Turpat kahda nakti weena muhscha tihfchi ahsdedstinata un weenas pas-
schas neddekas staryd fchi jau Ata tihfscha dedstinachana, fo
— Zehneefchi padarroht.

No Londres, 26. Aug. Amerikas sinnas stahla, ka Indianeefchi Saun-Melkka irenu dselsu-zekka brauzeju rindu fadestnajaschi, 16 waddoneem galwas nodihrajuschi un tohs arr fadestnajaschi.

No Newjorkas, 20. Aug. Tefkas datta Indianeefchi Amerikaneefcheem uskreittuschi un bijuse dikti affinaina lau-
schanahs. Karra-spehs likka turp ahsjuhthits un nu sin-
nams, ka ar teem tarschs buhs jawedd.

No Waschintones. Seemel-Luisiana Neegeri ap-
bruanojitees us karra-spehta wihsi.

Suns par bahrinu apgahduesku.

Lai gan tas pats pulkstens tohrni, tomehr winsch zittabi flann, kad ar to lihkus apswann, ka kad ar winnu laudis us Deewu nanimu aizina. Swehta rihda un basnijas aizinaschanas flanna preezigi atflann muhsu auzis, kamehr pee lihku swannischanas zil-
welam firds behdiga paleek un winna auzis ilgi wehl ka pastardeenas engeta dalsis atskannetu.

No Murtenas pilsehtinas tohrna, Freibergas ap-
rinki, Schweizusemme, pulkstens arr ta behdigi atflan-
neja. Labs laizinsch pagahja, kamehr dabhuja sin-
nahht, tadeht ta swanihts. Pilsehtas ahnpuffe no paslittas mahjmas fesehi wihri prostu sahrku isnessa. Schee wihri bija zekka-waddoni, kas pa Alpu kal-
neem kapeledameem reisneekem zekku rahdija; winni fawu darba-beedri us beidsamu duffas weetu pa-
waddija. Ne preesteri fawds ammata swahrkos, ne kahds karrodinsch un ne frusts, ne fshlas behrni dseadadami un ne arr zitti kahdi behrineeki schim lihds negahja. Schis zekka-waddons, kam wahrds bija Went, nabbadstba bij nomirris, un tam nebij nekas atlizzis, ar fo par tahdu gohdu atmalfahht. Winna abbas meitinas, weena astonus, ohtra desmit gaddus wezzas, gabja sahrkam no palkatas; palkat schahm nomirreja leels melns suns ar beesu spalwu. Ab-
bas meitinas tehwa deht til dauds bij raudajuschas, ka winnahm azzis bij ustuhuschas. Ne affaru pil-
nahm azzihm, galwas nokahruschas, rohkas fahchru-
schas winnas us lihkanesfesu kahjahm skattijahs, un suns to paschu darrija. Winsch arr galwu bij no-
kahrus, auzis un asti nolaidis. Winsch us zitteem funneem, kas tur rehja, nemas nekkattijahs.

Winni tahda wihse nonahza pee lapschetas, fur

preesteris us teem jau gaidija. Kad kapsehtas wahr-
tus attaisija, pullstens no swannischanas meerä pa-
liffa, kurra flanna wehl aufis atflanēja. Masa
Rosina fahla trihzeht un drebbeht un apkebrabs fa-
wat mahfai Lawisei ap fallu. Preesteris luhgshanu
bij noturrejis un swehtischanas wahrbus nosazzijis
un tä famu darbu drihs pabeidsis; suns par to laiku
islikfahs itt lä us winna wahrdeem buhtu flausjees.
Kad sahrts kappä bij eelaists, tad suns kahjäs pa-
zehlees fatwam fungam gribbeja lihds leht; bet us
kahdu sibmi no raudadamahm meitenehm paliffa stah-
woht. Kad smiltis us sahrta wahla behra, un mei-
tenes dikti raudaja, tad arr Medors — tä sunnam
wahrds bija, fahla gaudoht un us abbam mahfahm
flattijahs, itt lä us winnaahm gribbetu fazzijt: „Ne-
bihstaittees un nebehdajatees, es arr wehl pee jums
esmu!“

Til labbi preesteris lä neffeti jau fenn bij aigah-
juschi, tiklai abbas mahfas ar Medoru pee sawa tehwa
kappa stahweja. Winnas uskritta us zeffeem, isflai-
tija wiffas luhgshanas un bihbeles wahrbus, to
flohla bij mahzjuschahs. Suns kappu gribbeja kas-
sijt wakkä, bet schahs tam netahwa. Wakkars jau
bij peenahzis; kesteris kapsehtas wahrbus gribbeja
aisfleht un tohs prohmi dsinna; bet Medors nu
tahm pa preeschu gabja.

Mahjäs pahrnahfuschas abbas mahfas pehdigo mai-
ses gabbalinu ar funni isdallijahs, un tad pee dur-
rihm us beakti sehdedamas apehda. Tad Nikkels,
weens no teem fescheeem lihkanessejeem tur peestahjahs
un ar pirktu us Medori rahdidams fazzija: „Tas
juhs par nabbadsehm pataishs, ja wehl ne-effahst.
Winsch jau wairak lä trihs reis til dauds apehd lä
juhs abbas kohpä. Adohdohd man winnu, tad tal
jums masak raises buhs.“ Lawise winnu ar lee-
lahm azzihm usflattija. Winnas mahfa sehdaht
semme pee funna un fahla to glaudihst, kamehr suns
ar asti wihzinaja. „Wai schis nabbaga lohpinisch
ar jums kohpä baddä lai nomirst?“ Nikkels fazzija.
„Es jums par to dohschu weffelu dahlderu un par
to preesch labba laika maiji warrat pirkt.“ Bet
Lawise ar galwu ween metta, lai gan Nikkels jau
peezi dahlderu par funni sohlija. Nikkels dusmigi
us meitenehm fazzija: „Nedohdat, nedohdat man to
funni! Gan jums pehdigi tas par brihwi buhs ja-
nostumm; nedohmajat, ka pilssehta juhs ubbagus ar
wiffu funni barrohs. Tas jau irr deesgan, ka juhs
pachas kahdu garrosu par deenu dabbujat.“ —
„Mehs ubbagi, kas pehz maises kummosa deedelejoh!“
Lawise nosarkusi isfauzahs. „Woi tu dsirdi, Kohse,
woi mehs jau kahdureis effam gahjuschas nabbagoht?
Woi naw teesa, mihta mahsin, Medori nedohsim,
ja mums arr pilnu maisu dahlderu dohtu. Tehws
tofl preesch mirschanas pawehleja, ka mums winnu
nebuhs pahredoht.“ „Medoris no mums pawiffam
arr ne-ees.“ Kohse atbildeja, „un ja mehs winnu
kultu un fistu; flatt' schè, zil winsch mihtligs us

mums flattahs. Nikkels aigahja ruhhdams us sawu
mahju. Meitenes aibulteja durwis un gabja gul-
leht; Medors arr pee kahjahm apgullahs. Win-
nahm bij bes Israeta Sarga, arr weens mohdrigats
un ustizzigats fargš lä wiffi zilweti. Un kahdu
kaunumu gan scheem nabbageem bahrischeem warretu
padarriht? Bes scha funna winnaahm nelas nebija,
pehz ka fabriji un wiltigi zilweti dsinnahs!

Meitinas gulleja zeeschi aplampuschahs un fap-
noja aismirdamas wiffas behdas un gruhstumus,
kamehr jauna deena aufa.

Winnu ustizzamais fargš gluschi fluffahm pazeh-
lahs, lai gulletajas neistrauzetu, atbihdinaja lohka
buliti no durrihm wakkä un isgabja laukä. Pehz
kahda brihtina gabja istabina, aiskahra winnas pee
drehbehm un zehla augschä. Medors gaidija, kamehr
meitenenes bij uszehluschahs, nomasgajuschahs un
apgehrbuschahs, tad kassija ar kahjahm pee durwihm,
kamehr wiffi no itabas isgabja.

Patlabban faule nahza augschä un fahrta atspih-
deja Alpu kalnds preesch winnaahm. Mahkonu gab-
balini, rohshu farkumä noliddinajahs lä engelische
par flintihm un kalneem. Lai gan winnas scho
dabbas flaitumu daudreis jau bij redsejuschas, tad
tas schoreis wehl flaitats israhbijahs un pazillaja
winnu firdis tam Wisaugstakam flawu un pateizibu
doht. Abbas bahrenites ar sawu tschetrkahjigu fargu
ilgi stahweja preesch durwihm, kamehr Medors win-
nahm pa preeschu eedams us kalneem dewahs.

Pee krusa zetta nonahfuschu, kur stabbi stahweja
un sawas rohkas us wiffahm puffedem issteepa, winni
paliffa stahwoht. Tur bija ta weeta, kur reisneeft
us Alpu kalneem eedami, garrahm gabja. Labbu
brihtianu winni wiffi trihs fluffu stahweja; tad Kohsa
ar behdigu balfi isfauzahs: „Al! Lawise, lä man
gauschi ehst gribbahs!“ Schi no feschas iswillka mai-
ses gabbalu un dewa sawai mahfai fazzidama: „Schè
teu, un ehd, mehš ar Medori gaidijim, kamehr arr
mehš to dabbusim baudiht. Scho maises gabbalinu
es no wallarinahm preesch tewis pataupiju.“ Kohse
pappreesch kaunejahs un negribbeja; bet pehz tal
fahla ehst.

Pehz kahdu laizim reisneefs ar fillu brilli us az-
zihm tur peenahza. Tam weenä rohka grahamata
bija, ohträ rohka zetta nuhja un ranniza us plezzeem.
Winsch schohs mihtligi apweizinja un prassija:
„Kursch zetsch aiseet us trihs uhdeu krahzehm?“
„Pa scho zetta, zeemigs lungs.“ Kohse fazzija ar
rohku rahdidama. Sweschineefs pateizahs un aigahja.

Winnas bij zerrejuschas, ka sweschineefs schahs
par zetta weddejahm nemsoht, bet nu wiffa winnu
zeerriba bij wehjä. Bet Medors asti kustinadams
frehja reisneefam pa preeschu. Meitenes winnu
fauza atpaffat. Winsch gan kahdu brihtianu paliffa
stahwoht un flattijahs us meitenehm atpaffat; tad
kustinaja asti wehl stiprati un gabja reisneefam pa
preesch. Sweschineefs to redsedams, paliffa stah-

wobt un praffija meitahm, fo funs no wianna grib-boht, un las wianna paschas effoht?

„Zeenigs kungs, wiafch Zums zellu gribb rah-dibt,“ mafa Rohje atbildeja. „Mufu mihtsch tehws bija zetta-waddons fweſchineekem pa Alpu kalneem; walfar wiannu semmes klehpi paglabbaham un tag-gad effam bahriſchi! Mufu mahte jau nomira, kad es wehl glufchi mafina biju.“ „Ro juhs pagehrat par to, kad manni libds trim krahzehm noweddat, un wehl warrbuht kahdu gabbalu tahtaf?“ „Al! zeenigs kungs, Lamife atbildeja, mehs neko nepagehram un ar to meerä effam, fo Zuhm mums pasneeg-ft, par fo kahdu gabbalinu maifes pirkt, ar fo mufu baddu dſehst.“ „Nu tad labbi!“ fweſchineeks dohmigs atteiza, „libds krahzehm kahdas pahru ſtundas buhs fo eet; es jums puſs franku dohſchu; lab-praht gan wairaf dohtu, kad baggatafs buhtu.“ „Zuhm gauſchi ſchehligi effat, zeenigs kungs,“ Lamife no preefa pahnemta atbildeja; tad Rohſei pee roh-fas nehma un bewahs us zetta.

Sinnams, Medors aisween pa preeſchu gahja. Reifneeks pehz kahda brihtina wiannahm praffija, woi funs iſtru zellu ſinnafchoht. „Par to naw fo bih-tees,“ meitenes atbildeja; „ſchis funs gudrats irr fa zilweks. Wiafch jau daudsreis pa ſcho zellu ſtaiga-jis un to ſiun til pat deenu fa nafti. Tehws mums dſihws buhdams ſtahtija, fa daudsreis us wiſſaug-ſtaekem kalneem ſneegaputtens tam usnahzis, un ne-maf naw ſinnajis fa atpaktat tikt, bet Medors wiannu katru reiſi weffelu atweddis mahjas.“ „Zuhfu funs,“ fweſchineeks atbildeja, „iſleefahs tahds buht fa Bern-harda kalnu funni. I. Bln.

(Us preeſchu beigums.)

Kä Amerikâ kophmanni fawas

Weenä Amerikas pilſſehta lautini fohti brihnijahs, fa peepeſchi gaisä, ittin augſti, ta fa balti padebbe-ſchi parahdijahs, fas pehz kahdu laiku ſemmë krittä. Tas bija ta fa lectus lihſchana, bet uhdens pilliſchu weeta atraddahs balti papihra gabbalini. Turgus ar papihra gabbalineem ta bij apſehts, fa no tah-lenes iſſkattijahs, itt fa ſneegs buhtu ſnidſis. Kad eedſihwotaji ſcho papihra ſneegu redſeja no debbeſim krihtoh, tad wiſſi, leeli un maſi, ar bahni faſtrehja gan us eelahm, gan turgus plazzi. Wiſſi ſpeedahs un bahſahs, puikas ſabta plehſtees, weens ohtam papihra gabbalu is rohſas raudams. Un kam is-bewahs papihra gabbalu dabbuht, tas zitteem aplaht ſtahwedameem ta preeſchä laſſija:

„Tautas brahti! Wiſſa ſwehtiba nahf no aug-ſcheenes! No augſcheenes tadehl artt Zums to ſiun dohmu, fa tur ween ſewim, ſawahm ſewahm un behrneem freetnas, ſtipras, ſkaiſtas un lehtas dreh-bes dabbuſeet, kurr ſchi ſihmite Zuhm rahda. Gita beſ kawefchanahs pee drehbju pahrdeweja Bafera, ſmilſchu-eelä un pirkat. Zuhm deeſgan par pahrdoh-

damu drehbju ſkaiſtumu un lehtumu newarſeet is-brihnitees. Prohwejat ween! Kad til weenu paschu reis par kahdeem rubleem buhſeet pirkufchi, tad muh-ſcham pee zitta wairs nepirkſeet fa pee Bafera!“

Bafers bij lizzis gaisä kahpt ballonus, fas ar pa-pihru gabbalineem peepilditi, til ſkunſtigi bij fatal-ſiti un til gudri tilka walditi, fa noliktä laika tohs neſkaiſtamohs papihra gabbalinus us eelahm un us turgu isbirdinaja.

Wiſſa pilſſehta par ſcho ſtikki preezajahs un leels kaurſchu pulks no ſchahs deenas zittur nekur drehbes wairs negribbeja pirkt fa pee Bafera.

Grahmatu ſinnas.

Zelgawä pee Steffenhagen un dehla nupat palikka gat-tawas un wiſſas grahmatu bohdes Zelgawä un Rihgä irr dabbujamas ſchahdas grahmatas:

1) **Ihfa pamahyifchana, fa Wahzeefchu ſemmë taggad bittes kohpi.** Te Naht trihs lappas ar biſchu ſtrohpeem. — Maſſa 20 kap.

2) **Zohfu bildes us to gaddu 1869.** (Pee ka-tras bildes Naht johlota iſſkaidroſchana.) — Maſſa 15 kap.

Pie Steffenhagen un dehla, Zelgawä, irr dabbujama Widſemmes wezza un jauna

L a i k a = g r a h m a t a
us 1869tu gaddu,

kam irr 365 deenas. Ar bildeſim puſchfota. Swehttu un ſwehtdeenu wahrbi irr ar ſarkaneem bohſtabeem drikketi. Maſſa 10 kap. f.

Atbildes.

P. I. h. . . . . g. Zuhfu raffus gan paschä laika dabbuju, bet man gauſchi idehl, fa tohs newareu usnent, jo tas man naw drihw, us kahdu wiſſi brandſi usrunnaht. Pahrdohmajet paschi grun-tigi, tad atraddiſeet, fa ta ne-eet wis.

E. B. . . . . f. Sinnams, fa par peelitinnu ihpaſchi jamalſa 75 f., fa tad zittadi. Wiannu peefuhtam iſt teem, fas to arri irr apſteltejuſchi.

I. D. . . . . d. Mihtais draugs! Pahrd mahzitaju Reikenu mums jau dauds raffi peefuhtiti, fa neſinnam, fa no wiſſeem teem pa-ſpehſim weenu pilnigu ſiunni iſtaifht. — Rabbi buhin, kad ſchahdi raffi wiſſi tittu ſakrahti kohpā un ihpaſchi par pee-minnas-grahmatinu isdrikketi. A. L.

Andeles-ſinnas.

Rihgä, 30. Auguſt. Laiks ſkaidris un fauſs.

Linnu - turgus. Schinnis deenas maſſaja par krohna linneem 50 libds 60 rub. un par braſka no 30 libds 45 rub. par birtanu Drakhtas linnu - ſehſlas — rub. — kap. par muzzu.

Sihka andele. Puhrs ſweeſchu 4 r. 50 f. libds 5 r. — f., rubſu 3 r. 75 f. libds 4 r., meeſchu 3 rub. libds 3 r. 20 f., auſu 1 rub. 70 kap. libds 75 f., par pudru. Puhrs ſweeſchu miltu 6 r. — f. rubſu miltu 3 r. — f. libds — kap., meeſchu putrainu 5 r. 40 f. libds — r. — f., grillu putrainu 4 r. 20 f. libds 5 r. — f., auſu putrainu 5 r. 20 f., ſirnu 5 r. 50 f. libds — r. — f., kartupelſu 1 r. 90 f. libds — r. Bohds ſweeſta 5 r. — f. libds 5 r. 30 f. Muzza ſahls: ſar-tana 6 rub., — f., balta rupja 5 rub. 85 kap. ſmalſa — rub. — f., al-mena ſahls — rub. — kap. — Silkes laſdu muzza 12 rub. — f., eglu muzza 11 rub. 50 kap.

Raudas turgus. Balis banka billetes 87 rub., Wiſſi, uſſal-lamas lihlu - grahmatas 100 1/2 rubl., neusſallamas — rubl., Rihgas lihlu - grahmatas 88 rub., Kurſemmes uſſallamas lihlu - grahmatas 98 1/2 rub., 5 procentu usdenu billetes no pirmas leeneſchanas 135 rub., no ohtas leeneſchanas 134 1/2 rub. un Rihgas-Dinaburgas ſhel-ju-zella atijas 123 1/2 rub.

Libds 30tu Auguſt pee Rihgas amabluſchi 1494 fuggi, un aſgagjuſchi 1321 fuggi.

Atbildedams redaktehrs A. Leitan.

No jenzures atwahlehts.

Rihgä, 30. Auguſt 1868.

Sluddinafchanas.

Mans taggadejs dškwollis atrochaps Suwo-rolwa-celä, Diehla nammä N 28, weenas kroppes augschä, ee-teschana no Smiltsch-celäs. Tohs stundas, turräs manni warr dabbuht runnaht irr no 8 libf 10 riktös un no 4 libf 5 pehzipuffd.

Dr. med. S. B. Woffe. 3

Witens mutschas waldifchanas sinnamu darra, ta tas libf 1 un, 6ta un 7ta Oktober noturrehts gad- da-tirgus fchogad tiks 4ta 5ta Oktober noturrehts. 1

Usaizina

par nendas fanebmeju Kreemu semme usiziganu zilwetu, las warr 1500 rubl f. drohschibas doht, par 1200 rubl f. lohnes pirma un 2000 rubl f. obtra gadda. Naw wajadstas kreewijl praht. Kas scho weeru wehlabs, lai laisch par fewi pla- schatas sinnas ar tabu adwessi: Herrn Wolofchew in Moskau, Dschendny per. Hans Sarafanow. 1

Us renti isodhdams krohgs, kam ari laht 25 pubru-wetas ptawas, 18 pubru-wetas arramas semmes un wiffas peedertigas un wajadstas ehtas. Stai- orafas sinnas pahr to isodhs tar krohga us Lih- bet dambja ais wezzas updens-flumies, ahrypuff- fahna-wahrteem. 2

Wairal pee Bihrin- un Gifaschu-muischa walfs peedertigas mahjas (krimuldes basnizas-oraubse) tuhlt us renti isodhdamas. Klachtalas sin- nas turpat Bihrin-muischa pee mutschas-waldifchanas dabbujamas. 1

Isrenteschana.

Walmerees kreife, Allojas basnizas-draubse teef weena pee Wihku-muischas peedertiga pufsmuischa ar 100 puhraweetahm ihruma-sennes, plawahm un gammibahm libf ar weenu krohga us 12 gad- deem no 23scho April 1869 eesahht us renti is- dohta. Tuwalas sinnas pehz pee muischas-tunga Wihku-muischa japeeteizahs. 1

Kahds grunts-gabbals ar wah- du „Lahne“ pee pafchas Gaujas, 20 werstes no Wallas un tuwu pee Gaujenes-Koikilles muischas Pri-krohga teef libf ar wiffu inventariumu pahredohts. Grunts- gabbalam melcha baggahtas, ta ta ari jaw ee- ritteri abholina-lauti. Tuwalas sinnas turpat pee ta ihpafschneeta dabbujamas. 3

Aisreifeschanas deht irr labu muischina libf ar semmes-gabbalu pahredohtama. Klachtalas sin- nas Pehsterburgas Ahr-Rihga, Karolihnes-celä N 34, Langes mantineetu mahja. 1

Bihrin- un Gifasch-muischa teef labbas 40 semneetu mah- jas pehz jaunus mehroschanas un eedallifchanas un no baschadu dahder-leelumu pahredohtas. Zaur schabs muischas rohbeschahm Pehsterburgas un Limbaschu, ta ari zitti leelzelli eet; ar irr zittas no schahm mahjahm pee juhr- mallas ar labbu swelioschunu. Pahredohtschana fahstees tuhlin un grihb to ihja laifa pabeigt. Klachtalas sinnas turpat pee muischas-waldifcha- nas fur ari semmes-ruffi teef rahditi. 1

Ahr-Rihga, netahl no dselss-zelka irr weena mahja, turä fenn laikeem jau labba andeles-weeta pafschwejeute, taggad sawara eemefla deht pahredohtama. Klachtalas sinnas Romanowkas- un Kaleij-celäs stuhri N 37, pee Dumpf. 2

Rihgas kreife, Jaunpilles basnizas draubse, Jaunpilles muischas Denge mahja, willee fabri- schamu mafschihni esmu etaisihs, fur no 25ta Juli f. g. par lehtato matsu gattawds palwed- deends willa teef iskahrsta. 1

Schmidt.

No Ahrlawas (Gewahlen) pagasta waldifchanas tohp wiffem appafschä peeminnetem pagasta lohzellem, kurrei ahrypuff pagasta usurachs un firru taggadejs dškwollis-wetas nestinama, jawr scho peefohdinahst, wianu teohna un pagasta urdohfchanas bes labbas lawefschanas aismassahd.

Krohna un pagasta nodohfchanas parradneeta wahredi un jif ikfairis parradi. Pee Ahrlawas pagasta peederrigi: Janne Kirshahnen 4 rubl. 74 lap, winna dehts Ahd 4 r. 74 f., dehts Girth 6 r. 49 f., Mathies Janne Gribstahn 20 r. 63 f., Frig Thiege Sahl 20 r. 63 f., dehts Janne 7 r. 24 f., Eduard Strauß 2 r. 6 f., Ernst Mathies Ansbeg 4 r. 12 f. — Pee Ahrlawas-3wes pagasta peederrigi: Karl Retsch 16 r. 24 f., Janne Ansbeg 7 r. 33 f. — Pee Ahrlawas-Kimbushu pagasta peederrigi: Carl Kirshahn Bocrnsohn 9 r. 44 f., Janne Girth Grünthal 7 r. 60 f., Friedrich Freymann 13 r. 44 f., dehts Onstaf 9 r. 44 f., dehts Janne 12 r. 44 f., Mikkel Ulrich Wittenberg 12 r. 94 f., Ernst Ernst Wittenberg 8 r. 24 f., Johann Friedrich Jacobsohn 17 r. 14 f. — Pee Ahrlawas-Pobuschu pagasta peederrigi: Ernst Frig Ostenberg 13 r. 84 f., Indrit Trawneel 8 r. 44 f., Peter Wiffelstein 8 r. 24 f., Ans Rihel 8 r. 64 f. — Pee Ahrlawas-Poperwabes pagasta peederrigi: Kirshahn Thalberg 18 r. 89 f., dehts Gottfried 18 r. 89 f., Ewald Dietrich Kruhming 18 r. 79 f., Kristap Dietrich Kruhming 14 r. 45 f., Janne Wiffstah 8 r. 24 f., Janne Davil, Wejewaly 2 r. 6 f., Girth Sufaran 14 r. 29 f., Karl Girth Weede 8 r. 24 f., Thom Kirshahn Ernst 3 r. 50 f. — Pee Ahrlawas-Sesfawales pagasta peederrigi: Karl Peter Weerjohn 5 r. 20 f., Peter Bernat Weirus 4 r. 12 f., Janne Girth Jacobsohn 19 r. 94 f., Karl Frig Weirus 13 r. 44 f. — Pee Ahrlawas-Popragges pagasta peederrigi: Janne Frig Doffing 8 r. 24 f. — Pee Ahrlawas-Punien, pagasta peederrigi: Karl Meier 8 r. 89 f., Frig Janne Dietrichdehts 9 r. 29 f., Girth Janne Behring 8 r. 89 f., dehts Frig 4 r. 12 f., Kristap Grünberg 2 r. 6 f., Ernst Schreimann 8 r. 24 f., Frig Ahd Grünthal 4 r. 12 f., dehts Andreij 2 r. 6 f. — Pee Ahrlawas-Sasfawales pagasta peederrigi: Girth Frig Grünfeldt 6 r. 18 f., Mathies Sopl, Eimer 4 r., Karl Krist. Mühmneel 8 r. 24 f., Dietrich Janne Grünberg 14 r. 44 f., dehts Ernst 14 r. 44 f., dehts Gottfried 5 r. 16 f., Kristap Pinta 9 r. 29 f., Karl Antath, Mühmneel 14 r. 36 f., Kristap Behring 4 r. 74 f., Ewald Ansbeg Behring 18 r. 78 f. — Pee Ahrlawas-Tingeres pagasta peederrigi: Jeannot Girth Weinsberg 13 r. 4 f., Gottfried Dite Glaeser 4 r. 74 f., Frig Jurre Weinsberg 19 r. 96 f., Frig Janne Dsholing 13 r. 4 f., Frig Kirshahn Meier 8 r. 4 f., Kristap Ulrich Grünfeldt 17 r. 84 f., Janne Krist Friedenberg 17 r. 24 f., Indrit Dief, Engelberg, 4 r. 12 f., Ernst Ans Friedenberg 26 r. 34 f., Peter Ewald Drowig 4 r. 74 f. — Pee Ahrlawas-Bunzes pagasta peederrigi: Ernst Fritze Herrmann 8 r. 24 f., Kristap Janne Unbedacht 2 r. 24 f., Kristap Krenberg 12 r. 24 f.

Wiffas pilsehtu, pagastu un muischu polizejas tohp luhgtas, augscham minnetus pagasta- lohzelkus, tad winni usrahdiht newarretu, ta tohs usdohhtus parradus aismalfajuschu buhtu, ne par wiffam winnus igakt waires nepeeturreht, bet tohs paschus, ja wajadstas, bes labbas pretti- ruanaschanas par arefstantem pee schihs pagasta-waldifchanas peesubritit list. 3

Ahrlawas pagasta-waldifchanas tanni 14. August 1868. Pagasta wezzafais A. Grassmann. — Koch, pagasta ftrihw.

Moskawas Ahr-Rihga, Artillerijas- celä irr tas ar N 11 apshmehtis namä libf ar fahn-dahru pahredohtams. Tuwalas sinnas turpat pee fainneežas dabbujamas.

Ed. Zietemann un beedr. paff-kambaris un pehrwu-bohde,

Pehsterburgas Ahr-Rihga. Wisflabbato semmes-ellu (Petrolejum) muzgä un pa stohpeem, ta ta stearina-, palmu- un wif- labbatas taulu-swezges pa fastei un pa mafa- fahm dalkahm pahredohtam pa wifflehtato zennu. Ari muischas muzgas preefch lahposhu un gallas etaisifchanas par lehtu zennu pee mums dabbujamas.

Darru sinnamu, ta es Leel-Jumprawas mui- schas wezzä stohlas-mahja jaw lamehr no 1. Juni f. g. bohti etaisihs, fur par mehreu zennu da- schadabs prezes dabbujamas ta: ilkes, fahls, ta- bata, zigari, swezges, seepes, laffeja, zulfurs, tehja, da chadabs pehmes un t. pr. Pirzejus nihli usaizinaju, pee mannim farwas wajadstas ee- pirtlees. K. Salohd.

Ed. Zietemann un beedr. fahls- silku- un lapputabakas- magasthne,

Pehsterburgas Ahr-Rihga. Utmina fahli no wiffslabbatohs fortes effam seelu dalku fanebmuschu un pahredohtam to pa- schu par 6 rubl. brelawä.

Schwel-kohzini, lastes, par fabrika zennu dab- bujanti pee

Wiffuma Wetterich, bohdes wahrds: A. un W. Wetterich, pee Pehstera basnizas.

J. Saksch un beedr. Rihgä, nuwat no ahflemmehm dabbujuschu peesubritius un par wiffai lehtu zennu pahrohd pe- trolejuma-lampas un wiffas tuhltah peeder- rigas wajadstas la: lanpu-tuppeles, jilinerus, dakti, dieklu-tannas preefch petrolejuma nechanas moi fuhifchanas un t. pr. 3

Lee no te appafschraffitia pahredohti fknustigi druwu mehflü, (Superphosphat)

lai druwu labhatus anglus nestu, tilla pa teem peedejeem ischetreem gaddeem pehz fahetas wairat la simts Wiffennes un Kurfem- mes muischas druhfeti un scho muischu wahrens warr pee mannis dabbuht sinnaht tatra laita un tas isdohs to labbatu leezibu, zil fchee mehflü derrigi. Spharshi pee muisu un farmpelku dru- wahm fchee mehflü tohti derrigi. Sa fchabs mehflü weenus paschus laifa, tad janemum weffelu maifu us puhra-weetu, bet ja jaw ar fiaku-fuh- deem, tad tik pufs maifu ween. Tadda maifa irr mehflü 6 puddi jeb 240 mahzinas un maffa 4 rubl. 85 kap. Ari tabdu pamahzifchanu, ta un us labdu wihfi fchee mehflü ifkairanti, dabdu scho mehflü bohde pee

H. van Dyk, Rihgä, Sunder-celä Nr. 10, Sekta mahja.

Allus bruhwejamu eesalu pahredoht pee farkanas daugawas tai ta nosauktä „Waldschlöfchen“ bruffi. 2

J. Dander un beedr.

Por wehrä lifschanu. Pruffatu pulweris un dalku isnihzinajams us- bens irr prisas dabbujams pee

Wiffuma Wetterich, bohdes wahrds: A. un W. Wetterich, pee Pehstera basnizas.

Lobbas un lounas deenas.

(Stat. Nr. 35.)

Majors gauschi nobijahs un praffija, kas winnai faitoht.

Anna ne-atbildeja; winna newarreja isrunnaht, til ar rohfahm rahdija, ka tur kas effoht. Majors gribbeja fullainus faukt, bet winna ar rohfahm rahdija, lai to nedarroht. Tä pagahja peerendel stunda. Anna palikka ar ween bahla un bes walloodas un majors gauschi leeläs bailēs nesinnadams, fo darriht. — Pehz kahda laika winna atkal warreja runnaht; Anna fazzija: „Bruchtgans manni fabatbeja.“ Nu winnat affaras straumehm pluhda. Kad bij atpuhtufees, tad stabstija tablak: „Kambar = durwis atwebrahs un mans bruchtgans tur eefchā stabweja; winsch us manni behdigi flattijahs. Es winnu gluschi flaidri redseju, winnam bij us pirksta mans laulajams grebsens, pee kruhtim winnam farrajahs ar selta kehdehm swehta Markus gohda-sihme; us tahs gohda-sihmes bij redsams lauwa ar spahrneem, ar sohenu un grahmatu; gohda-sihmei bij apfahrt rafstihits: „Paks tibi, Marce Evangeliste“ (tas irr: Meers lai irr ar tewi, ewangelists Markus) un kad es wehl reis usflattiju, tad tur stabweja rafstihits: „Paks tibi, Anna“ (tas irr: Meers lai irr ar tewi, Anna.) Pehz tam winsch pasudda.

„Pauls irr nomirris; winsch mirra tai azzumirli, kad winsch man parahbijahs!“ tā winna kleebsa un fauja. Majors gan gribbeja Annu apmeerinahht, bet winnam pascham bailēs usnahza; jo Anna ne kad nebij swehta Markus gohda-sihmi redsejuse, un tatschu winna flaidri isstahstija, ka tahda sihme isflattahs. Majors tahdu gohda-sihmi gan labbi pasinna, tapehz winnam bij brihnumms, ka Anna par tahdu leetu, fo ne kad nebij redsejuse, warreja til flaidri isstahstihht.

Un tā arri bij, ka Anna teiza: Pauls von Mink bij tai paschā stundā mirris, kad winsch Annai parahbijahs. (Sa tas teefa, ka dauds gudri un mahziti wihri to apleezina, tad gan par tahdu parahdisehanohs irr dauds, lohti dauds fo dohmaht.)

Trihs deenas wehlfu tai 26ta April ta pascha gadda atrahza Wihlips, tas fullainis, weens pats mahjās. Kā jau minnehts, Wihlipa gihmis bij pahrwehrthits, drehbes noplehstas un flapjas. Winsch ahtri gribbeja ar majoru runnaht. „Nu Wihlip, Tu nahz weens pats us mahjahm;“ tā majors to usrunnaja, gan jau dohmadams, kas buhs notizzis.

„Rittmeisters irr nohst!“ tā fullainis atbildeja. Wihlips nu wehl tā stabstija:

„Wehs reisofahm no Benedigas lihds Wihnei, no Wihnes atkal tablak. Mums bij tshetri schimmeli; us teem diweem jahjahm, tee ehtri diwi bij ar mantahm aprauti. Ne tahlu no Komotawas, Mohmeefchu semme, muhs panahza tshetri offizeeri; wiffi bij jahschus. Tee tshetri jahtneeki

palikka Komotawā, mehs jahjahm tablak lihds Bassalnam. Te mehs nehmahm naktis mahjās. Ne ilgi pehz tam atjahja arri tee tshetri offizeeri ar farweem kalpeem un palikka lihds ar mums tai gastufe. Nu winni ar rittmeisteri taisijahs pasihstami un wiffi kohpā waffarinas turreja. Rittmeisters nu liffahs gulleht, bet tee tshetri offizeeri, lai gan laiks bli flifts, tomehr gahja ahra un tur ilgi fluffu farunajahs. No winneem newarreja ne fo flittu dohmaht.

Dhtrā rihtā wiffi offizeeri turreja kohpā brohfasti, tad jahjahm wiffi prohjam.“

„Us ween reis — tas bij pehz pullsten astoneem no rihtā — rittmeisters fauja: „Wihlip, Wihlip glahb!“ jo es jahju papreefschu, ka rittmeisters man pawehleja. Es flattijohs atpakkat un gribbeju palihgā skreet, bet tai paschā azzumirli weens no teem offizeereem rittmeisteram galwu gabbal' gabhalōs fashahwa. Rittmeisters nokritta no sirga. Gandrihs tai paschā laika ohtris offizeers us manni schahwa. Lohde aisskrehja garram. Schaujeet to kanaku nohst! tā zitti kleebsa. Es skrehju ar teem trim sirgeem prohjam, jo rittmeisters jau bij nohst, fo es winnam wairs warreju palihdseht. Bet par nesaimi mans sirgs falluppa pahf alnehm skreedams un ohtris schahweens atkal man tuwumā sprahga wallā. Es atstahju wiffu un eebehgu meschā, lai warretu sawu dshiwibu glahbt un mahjās to behdigu sinnu pahrneht. Es aisskrehju lihds Wollensteinei un dabuju stiprus wihrus, bet kad tai breef-migā weetā atrahzam, tad jau flepfawi bij prohjam. Rittmeisteram bij wiffu nonehmuschu un til krellu muggurā atstahjuschi.“

Par Wihlipa sinnu wiffi pahrbijahs. Anna to isdsirdejuse, pakritta gar semmi, it ka buhtu nohst, un gulleja ilgi flinuma.

Pehz kahdahm desmit deenahm tohs tshetrus offizeerus ar winnu fullaineem nokehra un atradda rittmeistera mantu winnu rohkā. Winai newarreja leegtees un arri neleedsahs. Trihs tilka us nahwi pasuddinati; teem tilka galwa nozirsta; tam zettortam, tas irr tam wirfneefam, kas pee kaulinu meschanas negribbeja sawu dalku nent, bij jaswehr', ka naw pee nahwes wainigs; to winsch lihds ar sawu kalpu darrija, un tilka palaisis wallā.

(Us preefschu beigums).

Par flapju semmi un kō to warr faufu taifihht.

W a g g a s.

Kad tihrams tahds irr, fur semmas weetas rohdahs, tad nebuhs waggi taisni zaur eedohbumu dshiht, bet jalaisch apfahrt, lai uhdens semmajā weetā nepaleek stahwoht; no eedohbuma wajaga masu

wadfinu us leijas puffi taifibt, lai uhdens leelaja waggâ warr nofreet. Nepeeteef ar to, fa waggas femmâs weetas ween taifa, waijaga arri us pakal-neem un augstahm weetahm waggi dsiht, bet no kalna us leiju schikibi, jeb arri ar gluschi masu frittumu schikibfam. Schahs waggas derr us tam, lai uhdens no kalna tezzedams dsihtus grahwus neisrauj un labbu semmi us leiju nefkallo. Kalna waggas buhs tif beeschi jataifa, fa deenas-uhdens tur par dauds nefatrahjabs un rohbus semmei is-rauj. No leelajahm waggahm taifa masas wadfi-nas ar schkippest, lai uhdens no katras tihruma daffas warr lehti notezzeht.

Pawassarâ un lectus-laikâ fainneefam laufs ja-apfatta, wai waggas fur naw aiskrittuschas.

Râ wijs tas wehl derrigaki isdarrams, to jau prahtigs semmes kohpejs gan pats nomanuhs; jo dasch daschadi tihrumi, augsti un semmi, fa katru gab-baltau apralstiht, grubta leeta.

Pumpi.

Pumpi pee tahdeem laufeem tohti derrigi, kas zaur pluddeem ar uhdeni pahraemti un uhdens wairs newarr notezzeht. Arr preefsch dihtu un purwu faufinaschanas pumpi derrigi.

Appolda pumpis pee faufinaschanas irr tas derrigafais; winsch teef zaur damfmaschini strahdi-nahts un iswelf 38 minutës 4,400 kohrtelus uhdena.

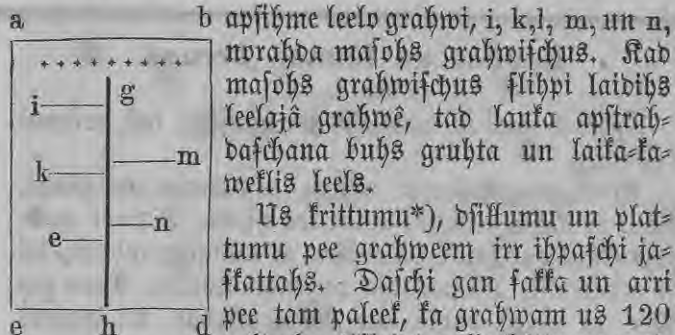
Grahwi.

Grahwi irr daschadi: apfegti grahwi, kas pa sem-mes appafschu eet, tâ, fa pa wirsu warr art un feht, waffi grahwi, t. i. tahdi, kahdus Widsemme un Kurfemme ar ween redsam un beidscht grahwi, kas uhdeni noturr, lai laufs flapfsch neteef. Papreef-schu runnastm par teem, kas uhdeni noturr.

Dauds reis redsam, fa labbi augsts pakaluis irr awofknains, un tas uhdens no tahdas weetas ispleh-schahs par leelu gabbalu, un padarra wiannu flapju fa tas ne kam derr, lai gan semme zittad labba. Të buhs tahdi grahwi derrigi, kas uhdeni noturra, fa winsch pa wiffu semmes gabbalu ne-isplehschahs. Saufi-naschanas darbs schë tâ isdarrams:

1) jarohf grahwi semmes gabbalam augschâ tur, fur uhdens zekahs un jawedd schikibi no semmes noht, wai us weenu jeb abbahtm puffedm, fa nu derr. Të uhdens tublin fakrahjabs un dohdahs us leiju, pirms wiffu gabbalu faflappina. Warr schohs grah-wus tâ eeristecht, fa wianni faufas plawas flappina, jeb uhdens us laut kahdu wihfi leeti derr;

2) kad laufam widdû irr eedohbums, tad zaur scho jarohf leels grahwis libbs tai weetai, fur uh-dens zekahs. Leelajahm grahwam us abbahtm puf-sehm kâ waijadfign, — rohlf masus grahwischus, kas uhdeni no semmes gabbalâ fanemm un leelaja wedd. Masee grahwischi tâ jarohf, fa wianni ne flihpi, bet teescham leelaja grahwë eet, par prohwi tâ: a un b irr augschgals; punktës nosihme awo-tus; a, b, d, h, un e nosihme laufa gabbalu, g, h,

b apstihme leelo grahwi, i, k, l, m, un n, nrahda masohs grahwischus. Kad masohs grahwischus flihpi laidihs leelaja grahwë, tad laufa apstrah-daschana buhs grubta un laifa-ka-wellis leels. Us frittumu*), dsihtumu un plat-tumu pee grahweem irr ihpafchi ja-skattahs. Daschi gan fakka un arri pee tam paleef, fa grahwam us 120 pehdahm tiffat 1 zolla frittuma wai-jagoht, bet tas naw neubht riftigi; frittums grah-wam riftesees pehz tam, kahda semme un wai tas flapjais gabballs stahwu jeb flihpi us semmi eet. Kad semme mihssta, tad newarrehs wis grahwam leelu frittumu doht, bet winsch buhs tâ jarohf:

Kad grahwi taifni us semmi rafs, tad uhdens wiannu israus.

Kad tahdi uhdena-noturrefchanas grahwi israkti un pehz kahda laifa, tur warr dohmâht, fa semmei jau waijadseja faufai buht, wianna tatschu wehl flapja, tad flaidri simams, fa flapjums neween no augfchejeem awoteem un strautineem, bet arri pa-fschâ gabbala widdû laut fur un kâ zekahs; schi waina ja-usmelle un us peederrigu wihfi, kâ us preefschu stahstihs, ja-isnihzina.

Grahwi, kas waffâ irr.

Waffejeem grahweem irr darbs, to deenas = uh-deni, kas naw waijadfign, usnemt un tablat west. Waffeji grahwi naw wis teizami, tapehz, fa zaur teem arri dauds flittuma zekahs. Wianni tihrumâ aisaemm pulka ruhmes, aiskawe laufa apstrahda-schanu; p. pr. maschines us tahda laufa ne mas newarr bruhfcht; us grahw-mallahm aug daschadas nifnas sahles, luffaini, smudschi un pelles tur taifa faurus perrektus un tahdu grahwu tihritschana dauds laifa tehre.

Lai gan wianni wiffur derrigi naw, tatschu warr gadditees, fa bes tahdeem newarr istifti. Fa tâ irr, tad par to jagahda, fa wianni us to labbaka teef rakti un eeristeti.

Pirms grahwus fahf rakt, waijaga ismelleht, us furru puffi laufam frittums. Pee schâ darba wai-

*) Daudseem warr buht tas wahds „frittums“ neubhs faprob-tams, tabeht të dauds maj isfakdrofin. Uhdens teff no augschas us semmi; uppes jubra, eferds jeb zittas uppes; grahwi tapai. Nemftm wehra to weetu, fur uhdens eefahf tezzeht, un to weetu, fur appet jeb grahwam tezzeschana beifschs; apstihmesim to primo weetu ar a, ohtiu ar b, un wiffim no weemas us ohtia taifui lihntju, prohii tâ:

Kad nu grahwis buhtu pr. pr. 9 pehdu garfch, un isteklas gals b, stahwetu 1 pehdu semmal, kâ augschgals a, tad fazzitu: grahwam us 9 pehdahm garruma 1 pehda frittuma, t. i. wiannam augschgals 1 pehdu augstaf, kâ appafschgals. u. t. p.

jaga ihpafcha krittuma-mehra (Nivellir-Instrument) palihgâ nemt; winsch dauds nemakfa.

Leelee grahwi no fahnu-grahweem ja-ischfirr; leelee grahwi aishwebd uhdeni no lauka pawiffam prohjam, fahnu-grahwi webd uhdeni no lauka lee-lajâ grahwê.

Preefsch grahwu raffchanas buhs schahdi padohmi geldigi:

1) ar grahwratscheem faderr pehz affim. Makfa par weenu affi rittejahs pehz tahs semmes, fur schis darbs isdarrams un pehz grahwa dsittuma un plattuma;

2) grahweem buhs, zil, kâ un fur ween warr, taifni pehz schnohres eet;

3) katram grahwam wajaga krittuma buht, lai uhdens warr notezzeht, kad mas, us 240 pehdam weenu zollu;

4) grahwu dsittums un plattums rittejahs pehz uhdens wairuma un pehz semmes gabbala lihdsenuma jeb nelihdsenuma. Fur semme nelihdsena, tur grahwam wajadsehs weenâ weetâ buht schauram un fellam, ohtrâ atkal dsittam un plattam;

5) lai grahwamallas warretu labbas taifht, tad grahwis pa preefschu til plats ween jarohf, zil dibbens. Grahwa wirsejais plattums tâ aprehkinams: dsittumu nemm diwreis un tur klacht flaita dibbena plattumus p. pr. dsittums irr 2 pehdas, dibbina plattums 1 pehdu, wirsejais plattums tad buhs 2 u. 2 u. 1 pehdu = 5 pehdas. Nu semmi no mal-lahm rohft nohst. Kad grahwi naw dsitt un winnam naw pulla uhdena ja-usnem, tad arri warr stahwakas mallas taifht; dsittum un platteem grahweem wajaga katru reis flihpu mallu buht, lai semmes grahwê nebirst. Kad tahdu strahdneeku nau, kas proht grahwus raft, tad no fahrtchem taifa pormu, pehz furra grahwis rohkams;

6) grahwi no semma galla ja-eesahf un augsch-gallâ jabeids;

7) semme, kas no grahweem ismesta, ja-iskaisa pa wiffu to gabbalu, lai leetus to grahwê atpafkat nenejs;

8) grahwu raffchana ruddena eesahfumâ isdar-rama, jo tad til dauds flapjuma semmê nau.

Leelajeem grahweem wiff ta gabbala uhdens ja-fanemm, tadeht teem buhs dsittum un platteem buht. Krittumam tē nebuhs leelam buht, jo zittad grahwis teel no uhdens israuts. Grahwi no kalneem nahfdami naw teescham us semmi laischami, bet flihpi, daschu reis arri lihsum lihsumeem, lai uhdens tohs ne = israuj. Fur tâ newarr raft, tur jarohf pafahpscheem, tâ:

Sahnu = grahweem newajaga til dsittum un platteem buht, kâ leelajam grahwim, bet winnu wajaga us abbam puffedum til dauds raft, ka semmes gabbals warr freetni tift faufinahis. Schee grahwi

warr eesahfumâ gluschi felti buht; winneem peeteel ar masu krittumu, tiffai ne tahlu no istekkas lee-lajâ grahwê wajaga mafam lihsumam buht, lai uhdens pret grahw'mallu nesttaks un to israuj. Sa wirseja femmes fahrtâ mihssta un appafschâ zeeta, kas uhdeni zauri nelaisch, tad fahnu-grahwis drufzin tai zeetâ femmê arri jarohf, lai pahrejais flapjums jo labbaf nowilttes warr.

Kur pee dsittum grahweem mallas plattas, tur warr tahdus fahrtlus dehsstht, no ka furwi teel pihti; us tahdu wiffi arri tahs mallas fahdu lab-buma eeneffihs.

Grahwi weenadi ween thri jaturr, zittad' winni to labbumu nedarris, ko no teem grihb. Nisau-gufchi un aiskrittufchi grahwji it ne kam nederr, un flahde til par to darbu, kas pee teem istehrehts. Labbakais laiks preefsch grahwu-thrischanas irr rud-deni. Ta femme, ko no grahweem ismett, derriga preefsch mehflu taifschanas.

Nahkofchu neddet par apsegteem jeb apflachteem grahwojeem runnam.

Laure un Swilpis.

Laure. Wot sinn' ko, Swilpi, par Lawu pagastu toht fuhf, ka tur ta jauna eerikte nemas ne-teefht, kâ wajaga, zauri westa.

Swilpis. Kas Lew to teiza?

Laure. Raffju awises.

Swilpis. Tu arr wiffur fawu deggunu bahf eefschâ, fur ne mas nenahfahs.

Laure. Ko es pee tam warru darriht, kad gluscht nedohmajohf fahdus rafftus usgahju.

Swilpis. Tas zitta leeta. Bet fahdu wainu tad schee raffti muhsu pagastam pahrmett?

Laure. Pagasta wezzakeem laudis nellaufoht; winneem effohf mas lohnes, tee neprohtohf raffstht — pawiffam ta jauna eerikte effohf par agru eewesta, jo wezzakee, kâ arri laudis scho leetu nefaprohtohf, effohf wehl preefsch tam per mulkeem. Wajadsejis wehl fahdus 700 gaddus gaidiht, kâ mehr buhtu gudraft palikkufchi.

Swilpis. Tas raffstittais gan warr buht buhtu labpracht tuhstoschus gaddus gaidijis, kamehr laudis preefsch tahs jaunus buhschanas deesgan gudri, — bet waldischanai par to gan buhs fawadas dohmas bijufchas. Es dohmaju, par teem 700 gaddeem bij laika deesgan, preefsch tahdas buhschanas laudis audsinahf un eepreefsch winnus us tam fataifht. Bet ta jau arween ta waina: ka til kas jaunus nahf, tad tuhlin falka: Tas irr par agru, laudis wehl to ne-isproht.

Laure. Lewim par apmeerinafchanu warru faz-ziht, ka leelatais pulks tâ nedohma wis; wairaf irr tahdu, kas par to jaunus eeriktetochanu preezajahs. Dee, kam winna nepatish, tee til eet un brahschahs gar mallahm un dsihwo kâ meschani, nestnadami kas pafaulê noteel.

Swilpis. Ta gan buhs ta waina, zittad tahdu jauvu eeritti ne maj nesmahdetu.

Taure. Lai smahde un peff zif grihb, kas weenreis isbarrihts tas isdarrihts. Tahdi nenoleezigi laudis dohma warr buht zaur sawu plahpafchani wezzohs dsintlaikus atpaffat fauft — tohs septinus labbus gaddus. Neeki ween! tee septini labbi gabdi pagallam! kas naw Sahseps bijis, lai nu baddu zeefch. Bitteem laudim arri wajjaga septinu labbu gaddu haudiht.

Swilpis. Tã teem nenoleezigeem eet.

Taure. Kad mannu Tauri wiffi pagasta wezza-tee warretu dsirdeht, tad teem puhstu ar trompetes flannu aufis: „Menolaidetees! Ne=effeet wairs behrni, ko wadda pee rohkas, fur grihb! Ne=effeet durnas aitas preefch mantas=fahrigem laudim, kas Subfu willu nozehrp — daschu reis ar wiffu kippu!“

Swilpis. Puht ween, gan dsirdehs. — Saffa, ka wezza-tee nemahfoht rehkinahht, tadeht pagasta nauda eefchoht bohja. Labbi gan, — bet zif reis zaur mahziteem rehkin=meistereem naw pagastam nauda bohja gahjuse? Wehl naw wis dsirdehts, ka schinni gadda kahds wezzakais deht pagasta naudas isfehkehredschanas buhtu no ammata nozeltz. Preefchlaifos tas gan beeschi ween buhs notizzis.

Taure. Ko tahdi brahschas dohma wairs par to, kas bijis; winneem nepatihl jauna eeritte, un tapeh; to apspatanda un neewa.

Swilpis. Tã gan irr. Ne weena jauna eeritte ne=eet no eefahkuma tã tã wehlahs; to jau wiffu dumjakais zilwels sinn, ka pirmee kuzzeni jastihzina; to raffitais pats arri sinn, bet firds fahp, kad zittam labbi eet. — Ne kas, firfnia, pazetees, gan fahpes pahrees un aztinaz atwehrsees, ka warrefi flaidri isfehkiht, kas melns kas balts, kas labs kas fauns. Wehli firfnia, zitteem arri labprahht kahdu masumu smadsenu, tad juttifi, ka ta jauna eerittefchana pateest labba irr.

Taure. Tahs arri mannas dohmas.

Ihfi stohstini.

Par atmena=elju (petrolejum.) Schi elja til ne fenn pasihstama kuwa, bet ahtri pa wiffu semmi isplahtijahs; tapeh; nebuhs neeki, kad kahdus pahri wahrdus par winnu fakkam. Tee Indeeschi pee Alleghau= un Genaffe uppes jau preefch simts gaddeem atmena=elju pasinna un ar winnu sawu meesu eefnehreja, wahtes dsedeja un to arri pee fwehtahm leetahm bruhkeja. Petrolejums peld pa uhdens wirsu, tã zitta elja, un Indeeschi to no uppes, awota un esera wirsus nosmesla un Giropeescheem pahrdewa, atmena=elju par Senefa=elju fautdami. Fur elja atrohdama un tã ta dabbujama, to Indeeschi neteiza. Amerikas awises teiz, ka preefch 1844 petrolejums effoht bijis jau pasihstams. Bet peh; ta laika lihds 1860 jau kahdi diwt tuh-

stoschu awoti useeti, fur tahda elja isteff; jo deenas teef tahdu awotu watraf useets. Natra neddelã warroht eljas dabbuht kahdas trihsfints tuhffto-fchas leelas muzzas (wahtes.) Tapeh; ka no fehahs eljas til dauds atrohdams, kahds Amerikaneets dewis tahdu padohmu, lai labbi pulla eljas fakrahjoht, tad, kad eenaidneeki ohstã eebraufschohht, grihbedami Nujortu fahchaut, warrefchoht til dauds afmen=eljas ohstã eeleet, kamehr aismenschohht eenaidneeku fugges. Peh; tam wajjagoht pee eljas ugggunt peelitt, lai eenaidneekem fugges fadegg. Lai gan schis padohms mohdigi flann, tomehr Ungteem tas labbi wehrã jaleef, kad ar Amerikaneeschem kahdas darrifchanas buhtu; kad winni nefaanahs, farrã afstau=summus bruhkeht, tohs us eenaidneekem rihbidami, tad arri nefaanesees, us fehahdu wihfi fugges fadefsinahht!

Nesenn Altonã gaddijahs mohdigs stikkis, kas buhtu behnam dsihwibu maffajis. Kahds kungs garram eedams eerauga behrnu, kas pluhni ehsdams aisrihjahs. Wihsch ahtri behrnu rohkã nemm un tam mutti us semmi greefis us mugguras fitt, lai pluhme isfriht. Mahte no tahs nelaimes ne ko nesinnadama, no pagraba isnahlufe, eerauga ka maso kauj. Nu winna fahf kungu laistihht; bet schis neleekahs ne sinnahht un bahsch behrnam pirkstu mutte, kamehr nabbadstasch fahf wemt. Usreis pluhme tã forkis no muttes isffrehja, un nu mahte newarreja glahbeju deesgan peeluhgt un tam pateitees, ko pa preefchu par behrna glahbfchamu neganti fadaustja. Kungs smeedamees gahja tahlak.

Blehdiha.

Pee daktera N., kas wiffur un pee wiffeem tã gaufchi fehelsfirdigs zilwels bij pasihstams, dagahja nabbgga seewa un ar affarahm luhdsã, lai tai drufku naudas dohdohht. Wihrs effoht mirris un ta winnu naudas truhluma deht newarroht list apglabbahht.

Dakteris to negrihbbeja tizzeht, bet seewa fazzija: „Ja manneem wahrdem negrihbat tizzeht, tad nahkat luhdsami us mannu mahju. Tad paschi to lihfti warrefeet apfattiht.“

Seewa til fwehti nodeewajahs, ka dakteris tai wiffu to naudu dewa, kas tam slahht bija.

Ar pateifchanas affarahm seewa aigahja. Bet dakteris tai gahja no passatas, tã ka schi to neman-nija. Un ko dakteris, mahjã eegahjis, redseja un dsirdeja? Uj gultu teescham weens wihrs gulleja. Bet istabã ee-eijohht seewa preezigi issauzahs:

„Tã naudia, wihrs!“

Til ko seewa fehohs wahrdus bij runnajust, tad lihftis ar sibbina ahtrumu usfehza us sawahm kahjahm un preezigi to naudu fanehma no seewas rohkahm.

Atbildedams redaktehrs - N. Leitã.

No jensures atwehlehtis.

Rihgã, 29. August 1868.